

Hein-Willem Leeraar: 'Prijbewuste Ierse veehouders kiezen massaal voor dit systeem'

Folie als turbo

Tot drie jaar geleden was mais onder folie nog onbekend in Nederland. Voor het komende seizoen heeft ontdekker Hein-Willem Leeraar 260 hectare op de lijst staan. Drie weken tijdswinst, meer zetmeel en een betere benutting van fosfaat en stikstof compenseren de meerkosten van 210 euro per hectare.

tekst Florus Pellikaan

Snijmais telen in de meest noordelijke provincies van Nederland blijft erg lastig. De belangrijkste obstakels zijn de draagkracht van de grond en het veertig dagen kortere groeiseizoen in vergelijking met bijvoorbeeld het zeeuwse Vlissingen. Zelfstandig agrarisch adviseur Hein-Willem Leeraar uit Raerd ontdekte ruim twee jaar geleden nieuwe mogelijkheden voor snijmaisteelt onder moeilijke omstandigheden. Tijdens een excursie in Ierland kwam hij bij toeval een perceel tegen waarop mais gezaaid was onder folie. 'Ik had dit nog nooit gezien en hoorde dat het gedaan werd om de snijmais eerder te kunnen oogsten. Het verschil in

lengte van de maisplantjes met een naastgelegen perceel zonder folie was duidelijk te zien.'

Enkele maanden later ging Leeraar samen met iemand van loonbedrijf Heeringa uit Tersoal richting Ierland om de teelttechniek van fabrikant Samco te bekijken. 'Uit officiële registratie van het ministerie van Landbouw bleek dat van de 27.000 hectare snijmais in Ierland er 18.000 hectare onder folie werd gezaaid. Ze hebben daar naast een gewone rassenlijst ook een lijst met rassen die geschikt zijn voor teelt onder folie', vertelt Leeraar. 'We weten allemaal dat ze in Ierland lage kosten nastreven en het zegt wel wat als deze prijzbewuste veehouders massaal voor dit systeem kiezen.'

Door de ervaringen in Friesland en de verzamelde kennis in Ierland besloten Leeraar en Heeringa het systeem in Nederland te beproeven. LTO, DLV, Provincie Friesland, Hendrix UTD, Friesland Bank, ALNN en GIBO Groep haakten aan om te participeren in het project.

Drie weken tijdswinst

In het eerste jaar werd er in totaal 27 hectare mais onder folie gezaaid. Daaronder waren ook proefvelden waarbij stroken met en stroken zonder folie tegelijkertijd en met dezelfde rassen werden gezaaid en geoogst. 'Om met beperkte risico's mais te telen moeten we het hier in de eerste of tweede week van september oogsten. De meeste maisrassen zijn er dan nog niet klaar voor met als gevolg lage vem- en zetmeelopbrengsten. Door mais onder folie te zaaien, behaal je aan het begin van het seizoen drie weken tijdswinst, waardoor de plant ook drie weken langer de tijd heeft om zetmeel te produceren en af te rijpen.'

Volgens Leeraar is mais onder folie namelijk twee weken eerder te zaaien. Door het folie, dat tegelijkertijd met het zaaien over het zaaibed wordt aangebracht, warmt de bodem veel sneller op. Uit metingen blijkt dat de bodemtemperatuur onder het folie gemiddeld tien graden hoger ligt. Hierdoor is de periode tussen zaaien en het tweedebbladstadium van de maisplant ook nog eens elf dagen korter met folie dan zonder folie (negen versus twintig dagen).

Het folie is volgens fabrikant Samco een product op cellulosebasis en daardoor volledig afbreekbaar door zuurstof en

UV-straling. Opruimen van het plastic na de oogst is daardoor niet nodig. In Ierland werkt Samco samen met kweker Pioneer voor het selecteren van geschikte maisrassen. Niet alle rassen zijn sterk genoeg om door het folie te breken. Leeraar heeft op dit moment een lijst met zes rassen die geschikt zijn, waaronder PR39V43 en Justina. De onkruidbestrijding bij mais onder folie gebeurt tijdens het zaaien met een bodemherbicide. In de Nederlandse proef van vorig jaar is alle mais vers bemonsterd. 'Daaruit bleek dat de mais onder folie de drie weken tijdswinst ook echt gebruikt heeft om zetmeel te produceren. De mais onder folie had gemiddeld een zetmeelwaarde van 386 gram per kilogram droge stof.' Als referentie heeft Leeraar een gemiddelde bij laboratoria opgevraagd. Over 1650 bemonsterde kuilen in Friesland en Groningen lag het gemiddelde zetmeel op 330 gram. Volgens Leeraar lag daarnaast de totale drogestofopbrengst van mais onder folie gemiddeld per hectare 500 kilo droge stof hoger.

Beschikbaarheid nutriënten

Tijdens groeiseizoen 2010 liet de projectgroep het Nutriënten Management Instituut (NMI) onderzoek doen naar het effect van het gebruik van folie op de nutriëntenopname en de stikstofmineralisatie in de bodem. De hogere bodemtemperatuur zorgt volgens NMI voor een grotere beschikbaarheid van stikstof door de hogere mineralisatie van organische stof. In de proef heeft NMI een extra stikstofopname van de mais gemeten tot 100 kilo stikstof per hectare. Iers onderzoek heeft aangetoond dat vanwege dezelfde reden ook een fosfaatbemesting in de rij niet meer nodig is.

Projectpartner Friesland Bank heeft met behulp van de verzamelde gegevens een kosten-batenberekening gemaakt. Het folie kost 260 euro per hectare en daarnaast zijn er meerkosten voor het rotoeggen, zaaien en de bodemherbicide. Besparingen op teeltkosten zijn er in de vorm van kunstmest en het uitsparen van een onkruidbestrijding. Resumerend bedragen de meerkosten circa 210 euro. Bij het op waarde zetten van de extra drogestof- en zetmeelopbrengst staat daar een meeropbrengst van 248 euro tegenover. 'Dan houden we nog geen rekening met de voordelen die een oogst in begin september heeft', vertelt Leeraar. 'Minder structuurbederf, minder risico op een misoogst en een succesvolle herinzaai van gras heeft ook een economische waarde.'

Johannes Feenstra: 'De mais heeft nu weer tijd om af te rijpen'

Tot 2008 verbouwde Johannes Feenstra, die in Sneek circa 95 koeien melkt, geen snijmais. Omdat zijn boerderij tegenwoordig midden in een ganzenooggebied ligt, bestaan nieuw ingezaaide graszoden binnen vier jaar voor tachtig procent uit kweek. Feenstra besloot daarom drie jaar geleden snijmais als rotatieteelt in zijn bouwplan op te nemen.

De natte herfst zorgde ervoor dat direct in het eerste jaar de snijmais per rups van het land moest. 'De mais functioneerde heel goed in het rantsoen, maar de oogst moest in het vervolg natuurlijk wel anders. Toen de loonwerker met de proef van mais onder folie kwam, was ik meteen enthousiast.' In het eerste jaar had Feen-

stra zowel mais met als zonder folie. 'Met het folie koop je puur tijd. Het is een turbo op de maisgroei en de mais heeft hiermee de tijd om af te rijpen. Vorig jaar realiseerden we met de mais onder folie 411 gram zetmeel. In 2009 hadden we ook mais zonder folie, maar die konden we drie weken later oogsten en toen stond op het perceel met folie het gras alweer boven.'

Feenstra heeft tijdens de eerste jaren veel bezoek gehad van burgers die kritisch waren op het foliegebruik. 'Ik vergelijk het altijd met de nieuwste blokjes voor de vaatwasmachine. Die kun je ook inclusief verpakkingsmateriaal in de machine doen omdat het folie uit zichzelf oplost. De afgelopen twee jaar heb ik in de herfst geen folie meer teruggevonden.'

